

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibus

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnium Tractatus II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

XXII. Quod organum, & quæ potentia auditus sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

sonus imprimis species suas in auribus, sonus enim causatus in ultima parte aeris, potuit quidem sui speciem producere, non tamen alterius, cum ostensum sit cap. 2. speciem representatiuam obiecti totius, & singularum partium esse distinctas; saltem partialiter, & in presenti ostenditur, tum quia ipse sonus distinctus est: ergo & species. Tum quia sonus à principio est obiectum per se sensibile: ergo à principio multiplicat species, cum sit agens naturale: patetque à simili in colore. Confirmatur. Nam primus sonus alius etiam non multiplicatis audibilis esset, aliorum vero multiplicatio est illi per accidens: est ergo per se diffusus specierum: ergo à principio eas diffundit.

7
Prima ob-
sectio.
Sed contra hanc doctrinam obijcies primo: sonus est qualitas successiua: ergo species non producit. Patet consequentia, quia vel produceret per sui partes preteritas, vel per futuras, quorum neutrum stare potest, cum neutra partes existant, vel produceret per continuatiua indiuisibilia, & hoc etiam falsum videtur, quia iam illa tantum partes audirentur. Quidam concedunt produci species per indiuisibilia illa, audiri que sonum secundum illorum aliquod tantummodo, sed hoc contra experientiam est, percipimus enim integram vocem, quae successiue fit, & sonum continue durantem: ergo totius integri soni producitur species. Dicendum ergo, totum sonum producere species tum per partes diuiduas, tum per indiuiduas suo modo. Itaque sicut sonus successiue fit, ita intelligendum successiue immutare potentiam: & hac ratione nihil ob stare quominus res successiua agat per partes suas: nam sicut habent verum esse reale, sed in tempore: ita & in tempore, sui producunt species.

8
Obiectio 2.
Secundo contra secundam conclusionem opponēs. Si sonus multiplicaret species intentionales à principio, in instanti audiretur, cum ea multiplicatio absque resistantia contrarij fiat, ac patet in visibilibus speciebus. Nonnulli, ut videre est apud Venerum 2. de anima, text. 83. hunc obiecti cedunt: attamen videntur contra experientiam sentire: auditur enim sonus transacto tempore non minimo, ut quando in sylua ligna caduntur, longe prius audit sonum qui cedit, quam qui latè distat: fulgur etiam multo ante ferit oculos, quam tonitruum audiat, cum tamen tonitruum prius erumpat: cuius rei ratio nulla est alia, quam quia species audibiles multiplicantur successiue.

9
Pro vera responsione
notatio tri-
plex.
Quare pro responsione notandum, cum sonus incipiat per vltimum non esse, illius actionem, quae simul cum illo naturali necessitate incipit, eodem modo incipere debere: alioquin si per primum sui esse inchoaretur, vel ante, vel post sonum inciperet. Secundo est obseruandum magnitudinem rei sensibilis plurimum conducere ad multiplicandas longius species, sicut etiam in alijs agentibus multitudo formae eorum sphaeram actiuitatis auget: atque experientia etiam constat, maius luminosum ex loco remotiore immutare visum efficacius, quam minus. Tercio est notandum distinguere oportere in sono quantitatem (ut ita dicam) ex parte ipsius ab ea, quae prouenit ex parte subiecti, non enim sunt eadem, sic sonus, qui fit in vna, & eadem parte aeris, potest esse maior, vel minor per modum intensiōis, pro ratione maioris, vel minoris ictus, vel causa alterius, & hanc voco quantitatem ex parte soni. Est etiam sonus maior per modum extensionis, quo per partes plures aeris diffunditur, & vtraque magnitudo conducit ad sphaeram actiuitatis augendam, ut ex dictis liquet.

10
Vera responsio.
Dico ergo, considerari posse certam sphaeram, intra quam sonus intensiue solum magnitudinis

multiplicet species, etiam si sit minima extensio: nis: intra talem ergo sphaeram totam, quae curta est, multiplicat sonus simulac incipit sui species, postquam simul ab eo audiri, qui intra sphaeram illam existeret. Accerte docere videtur experientia, intra paruam distantiam, simulac oculus videt contactum corporum sonantium, percipi ab auribus sonum, sique intra eandem sphaeram tam cito audiri sonum distantem, quam propinquum: at vero in spatio amplo species soni non poterunt propagari longius, donec sonus ipse plurimum etiam multiplicetur extensiuè: & quia talis multiplicatio successiue fit, species quoque ad tantam distantiam non nisi transacto aliquo tempore perueniunt, atque ita saluae sunt dictae experientiae, intelligiturque Aristoteles de sensu, & sensibili, cap. 7. ubi ait sonum prius immutare medium, quam auditum.

Ex hac vero solutione insurgunt difficultates duae. Prima est sequi ex dictis actionem audiendi posse incipere per vltimum non esse, atque adeo successiue fieri, quod videtur contra rationem actionis cognoscitiui, & immanentis. Secunda est, dictam solutionem habere locum non posse: nam cum sonus successiue fit, dum pars posterior fit, praecedens iam non existit: nunquam ergo cresceret sonus extensiuè. Et confirmatur. Nam si prior pars soni non prius auditur, plane transacto tempore aliquo audiri non poterit, quia cum successiua sit, minime perseverat.

Ad primam difficultatem concedo sequelam, nam actus proportionantur obiectis, & praesertim in externis sensibus, qui ab obiectis suis maxime dependent. Itaque sicut obiectum auditus successiue fit, successiue etiam cognoscitur, ac cum ipso successiue multiplicato, continue multiplicatur species. Ad secundam respondetur sonum non esse qualitatem adeo successiuam, quin in eadem parte durare possit aliquo tempore, sed successiuam dici, quia successiue fit, & durat solum, quo tempore durat successiua factio illius, nam si consideremus sonum secundum magnitudinem intensiōis, in eadem parte successiue acquirit totam perfectionem, non tamen ibi permanet, sed statim incipit corrumpi, breuique tempore ex toto deficit: attamen quo tempore durat multiplicari potest extensiuè, ac fieri sufficiens ad multiplicandas longius species. Ad confirmationem quidam dicunt, species soni conservari aliquantulum post deitionem soni, sed hoc impossibile est, quoniam species illae pendunt in conservari a sono, & si aliquanto tempore manerent, sono iam corrupto, semper possent conservari, quod est contra experientiam: dicendum est ergo, species soni tam diu durare, quam diu sonus ipse, atque intra id tempus quo durat, augeri posse, & non ultra: simile quippiam resoluius superius c. 12. n. 3.

CAPVT XXII.

Quodnam sit organum, & quae potentia audiendi.

DE actione audiendi nihil dicendum occurrit praeter ea, quae in communi dicta sunt: superest ergo agendum de ipsius organo, de quo plerique Philosophorum conueniunt debere esse aliquod aerium, cum subiectum soni aptius sit aer, organumque debeat esse quantum fieri potest obiecto potentiae accommodatum: atque ita post Aristotelem de sensu, & sensibili, cap. 2. & omnes pro afferunt Philosophi, & Medici senserunt, quod tamen non ita intelligendum, ut organum auditus sit purus aer: organum quippe sensus pars est animantis, cum nutriri debeat, ac sentire: puro autem elemento

SVAREZ
de Angelis, op.
re 6. d. 1. m. et
anima.

TON TON
II III
I II III
I II III

D. V. 2.

nimento hæc repugnant, cum animatum non sit. dicitur ergo auditus organum aerium à prædominantibus aeris qualitatibus, quod colligi potest ex Aristotele 2. de anima, text. 111. Oppones tamen ex eodem Philosopho 2. de partibus, cap. 1. vbi astruere videtur solius tactus organum esse mixtum: in alijs vero esse quid simplex; verum tamen locus de perfecta mixtione intelligitur, quod nimirum tangendi organum esse oporteat attemperatum absque prædominio alicuius elementi, quantum possit fieri, in alijs vero sensibus posset elementum aliquod prædominari, ac de illius natura dici. Quæ de causa superius asserimus organum visus esse æqueum, ita & nunc dicimus organum auditus esse aerium.

Ad hoc tamen explicandum notetur secundò, ^{Notatio 2.} aures exterius apparentes non esse auditus instrumentum, sed datas à natura, vt aer sono commotus in earum anfractibus refrangatur, sensoriumque auditus minime ladar, & melius immutetur, quo fine aures effecta est dura, & cartilaginea, 1. de historia, cap. 11. intra aures vero nervus refidet descendens à cerebro, terminatus ad earum cavitatem, per quem spiritus animales audiui communicantur à cerebro, illa autem cavitates plena est parte quadam animata spiritibus, & aerea, quæ ob id vitalis aer nuncupatur à Themistio, capite octauo, & à Simplicio textu 82. hæc autem pars tegitur, & cavitates ipsa aures clauditur quadam membrana, quæ tympanum dicitur, extra quam reliqua aurium cavitates, aeris cum externo continuati plena est. Ex his vero omnibus sola pars spiritibus sub membrana contenta organum auditus ponitur obrationem allatam: membrana autem deferuit ad tutamentum, ne sensorium ab extrinsecis commotionibus immediatè impetitur laderetur facile. In quo auditio ita perficitur: sonus, vel eius species peruenit vsq; ad aerem in extrinseca cavitates aures contentum, membranamque attingit, per quam in sensorio ipso species induitur, ac tandem potentia ibi existens, talique specie informata auditionem elicit.

Sed aduertendum est tertio in scissionibus, & diuisionibus anatomicis apparere manifeste dictum neruum, & membranam, de quo Vesalius lib. 1. de fabrica, cap. 8. Valerius de lib. 1. cap. 3. qui diligenter de his scribunt, & cuncta aures oscula enumerant, negant tamen, partem aeream, quam posuimus sensorium, huiusque per anatomem fuisse deprehensam, quod ideo forte contingit, quia dissoluta à corpore animo pars illa facile dissipatur: licet ergo experimento non sit cognita, neganda non erit, cum ratio conuincat, organum auditus debere esse aerium: cætera enim quæ in auribus reperiuntur terrestria sunt: ponendum est ergo aliquid aerium, quod sensorium sit audiendi, vnde falsus est Albertus in summa de homine, tract. de auditu, q. 1. qui cum Auicenna dixit sensorium auditus esse neruum, quibus videtur assentire Galen. l. 1. de causis symptomatum, c. 3. at tamen 7. de placitis aperte consentit Aristoteli hac in parte.

Quarto est notandum ipsum Aristotelem text. 83. docere prædictum sensorium debere esse omnino immobile, vt possit percipere omnes differentias sonorum, at in text. 82. aerem auribus insertum moueri exteriori aere moto, & text. 84. additur moueri semper proprio motu: non ergo sibi constare Aristoteles. Quidam intelligunt non de parte aerea, quæ est sensorium, sed de vero aere in extrinseca cavitates aurium existente, huncque dici immobilem, quia nunquam extra talem locum fertur, moueri tamen intra illum. Ita Themist. ca. 28. Philoponus fol. 61. col. 3. Auerroes, & Egidius, & alij: sed obstat quod aer ille si organum non est, e-

FRANC. SUAREZ de Anima.

rit saltem medium audiendi: si ergo continuè moueretur, impediret proculdubio auditum. Adde fingi facile non posse, à quo semper moueatur. Rectius ergo S. Thomas, & Simplicius aerem aures de se esse immobilem, ab extrinseco tamen moueri ob prauam aliquam dispositionem auditus, quæ expositio consonat verbis Aristotelis, qui cum dixisset aerem illum moueri subdit, *verum ipse sonus a-* *lienus est, & non proprius*, sicque vult eum motum signum esse deprauati auditus. Quocirca motus intra aurem digito obturatum, non ideo sentimus, quod interior aer continuè moueatur, vt alij crediderunt, sed quod externus aer vehementius intrudatur, quem interior pellere nititur, & sic sonus resultat, qui à nobis percipitur.

Vltimo aduertendum est ex Aristotele lib. 4. de historia animalium, capite octauo, in quibusdam animantibus imperfectis auditum constitui in medio corpore, neque in eis prominere aures, sed tantum quendam anfractum dari, cuius foramen extrinsecus visitur. In quibusdam præterea imperfectioribus adhuc non apparere determinatum locum auditus, vt etiam dicitur 2. de partibus, c. 12. Hæc tamen differentia in ijs sunt: quæ ad melius esse spectant, ad maioremq; perfectionem, & custodiam huius potentia: at substantia illa, quam diximus esse organum, necessario debet reperiri saltem proportionaliter in omnibus, quæ verè audiunt. Ex his ergo omnibus notatis constat quod sit organum auditus, & quæ audiendi facultas: est nimirum qualitas in dicto organo residens apta ad percipiendum sonum per propriam speciem ab ipso impressam.

Notatio 3.

Concluditur pars tertiæ huius capituli.

CAPVT XXIII.

Quidnam sit odor, & quid sapor, ac de speciebus eorum.

Dicendum sequitur de olfactu, cuius obiectum est odor, & ideo eius natura prius explicanda est, quia vero odor, & sapor magnam inter se conuenientiam habent, simul de vtroque agendum. Fuit ergo sententia Heracliti apud Aristotelem de sensu, & sensibili, c. 5. dicentis odorem esse vaporem, seu exhalationem: Auicenna 6. naturalium part. 2. cap. de odore, vult esse humidum spiritum, & Conciliator different. 155. exprimit spiritum esse medium quid inter fumum, & vaporem, quod tamen Aristoteles improbat illo loco.

De natura odoris optime.

Prima conclusio. Odor est qualitas tertiæ speciei. Probatur, quoniam est accidens per se primò sensibile, omnia vero ita sensibilia in illa specie collocantur, cum neque aliud prædicamentum detur, neque alia species illius prædicamenti in qua ponantur: esse vero odorem accidens patet, quia adest, & abest, & c. quod etiam sit qualitas, notum videtur: quia non habet modum efficiendi substantiam diuersam à qualitatibus alijs.

1. assertio.

Secunda conclusio. Odor est qualitas secundo consequens ex primarum mixtione, in qua siccum vincit humidum, calorque absolute dominatur. Ita Aristoteles de sensu & sensibili, cap. 5. D. Thom. 1. de Anima, lectione 29. text. 95. Albertus summa de homine, tract. de olfactu quæstione nona, scribit odoris subiectum esse ignem temperatum, videlicet mixtum corpus, in quo prædominantur qualitates ignis, similiter sentiunt Alexand. in libro de sensibili, cap. de odore, & alij citato loco de Anima, Theophrastus libro sexto de causis plantarum, capite primo: idem præterea indicant asserentes odorem fumum esse, vel exhalationem: explicant enim naturam odoris per eius subiecta, in quibus sane calor, & siccitas prædominatur. Probatur deinde conclusio ratione. Nam res odo-

3. Secunda.